

Opvoeden heeft geen zin...

• door Gerard en Gerda Hoddenbagh

...WANT KINDEREN DOEN TOCH WAT ZE HUN OUDERS ZIEN DOEN. WIJ WILLEN IN DIT ARTIKEL ENKELE HANDVATTEN GEVEN VOOR DE OPVOEDING. WIE ZIJN 'WE'? WIJ ZIJN OUDERS VAN ACHT KINDEREN EN INMIDDELS 9 KLEINKINDEREN. 'ERVARINGSDESKUNDIGEN' DUS, ZOWEL IN POSITIEVE ALS IN NEGATIEVE ZIN. WE ZIJN GEEN PROFESSIONELE OPVOEDERS, HOEWEL ÉÉN VAN ONS ENKELE JAREN GEWERKT HEEFT IN EEN KINDERTEHUIS VAN HET LEGER DES HEILS EN DAARVOOR OOK EEN OPLEIDING HEEFT GEHAD. ECHTER, DE BELANGRIJKSTE OPLEIDING HEBBEN WE VAN ONZE EIGEN OUDERS GEHAD. ZIJ HEBBEN ONS EEN VOORBEELD GEGEVEN. HEBBEN ZE HET ALTIJD VOLMAAKT GEDAAN? NEE, MAAR WEL VANUIT DE BIJBEL EN MET EEN GEZONDE DOSIS LIEFDE, WIJSHEID, GEDULD, AANDACHT, HUMOR EN ZELFKENNIS.

Het gezin

In het gezin ontmoeten ouders en kinderen elkaar voortdurend. Je kunt er niet lang toneel spelen. Daar vallen alle maskers af en val je door de mand als je leven met God schijn is. In het gezin moet sprake zijn van echtheid, positieve aandacht, acceptatie, vorming op geestelijk, emotioneel en lichamelijk vlak. Als het goed is, kunnen de kinderen daar floreren naar geest, ziel en lichaam. Het gezin is een plek van vergeving, verdraagzaamheid en liefde, maar ook van discipline, een zekere regelmaat, een plek van rust en reinheid (om maar wat begrippen uit de oude doos te halen). Oké...daar flippen pa en ma ook af en toe uit, tegenover elkaar en de kinderen. Maar als het in het gezin structureel ontbreekt aan de vrucht van de Geest (Gal.5:22) in het alledaagse leven, dan is er fundamenteel iets mis. Dan heeft opvoeden inderdaad geen zin, want de kinderen doen toch wat ze hun ouders zien doen. Fouten maken we helaas allemaal. Maar als zaken worden uitgesproken en goedgemaakt, kunnen kinderen wel tegen een stootje.

Gezinnen zijn bouwstenen

Gezinnen zijn van fundamenteel belang. We geloven dat een vitale plaatselijke gemeente alleen kan bestaan bij de gratie van goede huwelijken en gezonde stabiele gezinnen. Gezinnen zijn de bouwstenen voor de christelijke gemeente en de maatschappij. God zelf is de ontwerper; de uitvoering heeft Hij in handen van de ouders gelegd.

Kinderen zijn goud waard

Een van de eerste dingen die we willen doorgeven is dit: het enige 'bezit' dat we kunnen meenemen naar de hemel zijn onze kinderen. We lazen dit in 'De Stem' in het jaar 1975 toen ons eerste kind geboren werd en we zijn dit nooit vergeten. Niet je huis, de mooie keuken, je auto, caravan, smart tv, hobby's enz. kun je meenemen naar de hemel, alleen je kinderen. Investeren in je kinderen is dus 'goud waard'. Iemand heeft de woorden van de Heer Jezus in Luk.9:25 eens zo toegepast: *Wat baat het een mens de hele wereld te winnen en z'n gezin te verliezen?*

Kinderen zijn een zegen

In Ps.127:3 staat: *'Zonen/kinderen zijn het erfdeel/eigendom/geschenk van de HEERE, een beloning is de vrucht van de schoot'* (lees in de NBG, HSV en NBV). Ze zijn volgens de ene vertaling het eigendom/erfdeel van de HERE en volgens een andere vertaling een geschenk. Misschien is beide waar. Ik denk aan de geschiedenis van Mozes in Ex.2:9 waar de dochter van Farao tegen Jochebed zegt: *'Neem dit kind mee en zoog het voor mij, dan zal ik u het u toekomstige loon geven.'* Jochebed kreeg het kind als het ware in 'bruikleen' en mocht het opvoeden, maar moest het later afstaan aan Farao's dochter. Zo hebben wij onze kinderen in 'bruikleen'. Ze zijn en blijven in principe het eigendom van God. Anderzijds zijn ze ook een geschenk, een zegen. In Ps.128 staat: *'Welzalig is eenieder die de HEERE vreest, die in Zijn wegen gaat. Want u zult eten van de inspanning van uw handen; welzalig zult u zijn en het zal u goed*

gaan. Uw vrouw zal zijn als een vruchtbare wijnstok binnen in uw huis, uw kinderen zullen zijn als jonge olijfbomen rondom uw tafel. Zie, zo zal zeker de man gezegend worden die de HEERE vreest.' Lees als illustratie hiervan de geschiedenis van Obed - Edom in 1Kron.26:4,5. Ooit zei Vadertje Cats 'Kinderen zijn hinderen'; maar wij geloven dat ze een zegen zijn.

Een belofte uit de Bijbel

Een belangrijke belofte en bemoediging is voor ons de tekst: 'Geloof in de Heer Jezus en u zult behouden worden, u en uw huis' (Hand.16:31). Ondanks al ons falen en onze tekortkomingen hebben we iedere keer moed gevat door dit woord. Die belofte lijkt wel een rode lijn door heel de Bijbel en begint in Gen.7:1: 'Ga in de ark, u en heel uw gezin, want Ik heb gezien dat u te midden van uw tijdgenoten voor Mijn aangezicht rechtvaardig bent.' Leg je dit naast Hebr. 11:7: 'Door het geloof heeft Noach, toen hij een Goddelijke aanwijzing ontvangen had over de dingen die nog niet gezien werden, eerbiedig een ark gereed gemaakt tot behoudenis van zijn huis, waardoor hij de wereld veroordeelde en een erfgenaam werd van de gerechtigheid die naar het geloof is', dan ontstaat er een prachtig plaatje van redding van een heel gezin. Andere teksten die dit lijken te bevestigen zijn: Gen.18:19; Ex.10:9; 12:3; Hand.11:14 en 1Kor7:14. Natuurlijk staat dit niet los van onze eigen verantwoordelijkheid, maar toch geeft het een enorme steun in de rug. Als het goed komt met onze kinderen, zullen we nooit kunnen zeggen - of stiekem kunnen denken - dat het dankzij ons is, maar altijd ondanks ons. God is getrouw, Hij zal niet laten varen de werken van zijn handen.

Waarom opvoeden?

Opvoeding is noodzakelijk. Opvoeding beoogt niet alleen de positieve ontwikkeling van ons emotionele en lichamelijke welzijn. Ook niet alleen de ontwikkeling van onze talenten, capaciteiten en sociale vaardigheden, maar bovenal onze *nieuwe* geboorte. Elk mens en dus ook elk kind is geneigd tot het kwade. We worden geen zondaars omdat we zondigen, maar we zondigen omdat we zondaars zijn. Zo worden we geboren. De Heer Jezus zegt: *Wat uit het vlees geboren is, is vlees* (Joh.3:6). Kinderen en volwassenen moeten leren dat het leven niet om hen draait, maar om de plaats die de Heer Jezus krijgt in hun leven. Hij wil in alle dingen de eerste plaats innemen. De Heer neemt geen genoegen met de plaats van onderkoning: Hij is Heer en koning en heeft de regie. Een akker die wel ingezaaid wordt, maar niet onderhouden wordt, is snel overwoekerd door onkruid. We moeten niet alleen het goede zaad zaaien, maar ook het onkruid wieden.

Opvoeden voor wat/wie?

Ouders hebben dus het diepe verlangen dat al hun kinderen behouden mogen worden. Dat kinderen geboren worden in een christelijk gezin is een enorm voorrecht, maar het betekent niet dat ze dus automatisch gered zijn voor de eeuwigheid. Immers, God heeft wel kinderen, maar geen kleinkinderen. We smeken dus om het behoud van hun ziel. Elk kind moet opnieuw geboren worden (Joh.1:12,13 en 3:3,6). De nieuwe geboorte is 100% Gods werk en tegelijkertijd worden wij als ouders helemaal ingeschakeld >>

om hun het

om hun het goede nieuws voor te leven en te vertellen, totdat we tekenen van nieuw leven zien. Daarnaast is het onze taak om discipelen van hen te maken en daarvoor is het gezin de beste plek. We voeden hen op in de tucht en vermaning van de Heer (Ef.6:4). Het is onze wens dat ze de Heer Jezus op aarde gaan volgen volgens de principes van bijvoorbeeld Luk.9:23-26 en 14:25-33 met als einddoel de hemel.

Opvoeden is zelfverloochening

Investeren in je kinderen vraagt tijd, energie, gebed, toewijding en soms onderbroken nachtrust. Het is één weg van zelfverloochening. Als ouders ga je, naarmate het gezin groeit, langzamerhand leren dat je geen twee heren kunt dienen. Wil je voorkomen dat je in een spagaat komt, dan moeten prioriteiten worden gesteld en beslissingen worden genomen waarbij de eigen belangen worden opgeofferd aan die van de kinderen. Je kunt echt maar een ding goed doen. Maar uiteindelijk zul je op langere termijn de vruchten ervan plukken.

Elk kind is uniek

Bij de opvoeding moeten we in het oog houden dat elk kind uniek is. Spr.22:6 zegt: *'Oefen de knaap volgens de eis van zijn weg, ook wanneer hij oud geworden is, zal hij daarvan niet afwijken'* (NBG), of *'Oefen de jongeman overeenkomstig zijn levensweg, ook als hij oud geworden is, zal hij daarvan niet afwijken'* (HSV), of *'Leer een kind van jongs af aan de juiste weg, en het zal er niet van afwijken wanneer het oud geworden is'* (NBV). Als er staat *'volgens de eis van zijn weg'*, of *'overeenkomstig zijn*

levensweg', mogen we wellicht denken aan de eigenheid van elk kind. Elk kind heeft een eigen identiteit, karakter, aanleg, capaciteit, intelligentie, belangstelling, enz. en het is aan de ouders om - met hulp van anderen - te ontdekken welke richting het kind moet gaan, qua geestelijke, mentale en lichamelijke ontwikkeling, maar ook qua studie en verdere ontwikkeling. Een kind met praktische intelligentie dat graag met de handen wil werken, moet je niet een theoretische kant op willen sturen omdat je zelf zo in elkaar steekt en een kind met theoretische intelligentie moet niet in een andere dwangbuis worden gestopt. Er zijn zeker overlappingsen, maar elk mens heeft iets eigens, is in iets gespecialiseerd. Slechts weinig kinderen zijn allrounders.

Welke Bijbelgedeeltes hebben ons geleid?

Een Bijbelboek dat ons veel geholpen heeft, is het boek Spreuken: 'Het beste opvoedingsboek'. Het begint al veelbelovend: *'De spreuken van Salomo (...), om bekend te worden met wijsheid en vermaning, om woorden vol inzicht te begrijpen, om vermaning die inzicht biedt, aan te nemen, gerechtigheid, recht en billijkheid, om aan onverstandigen schranderheid te geven, aan een jongeman kennis en bedachtzaamheid (...). De vreze des HEEREN is het beginsel van de kennis, dwazen verachten wijsheid en vermaning.'* (Tip: Lees het boek Spreuken ook eens in de vertaling van Het Boek en de NBV. Precies in een maand te lezen als je iedere dag een hoofdstuk leest.) Wat ons ook geholpen heeft, was het lezen en bestuderen van gezinnen in de Bijbel. Denk bijvoorbeeld aan de gezinnen van Noach, Abraham, Izak, Jakob, Mozes, Samuel, David en vele anderen. Een aanrader is het boekje 'Brieven van een grootvader aan de ouders van zijn kleinkinderen' (G.C. Willis, uitgave van 'Uit het Woord der Waarheid'). Maar we benadrukken: lees de Bijbel! De apostel Paulus zegt in 2Tim.3:16,17: *'Alle Schrift is door God ingegeven en nuttig om te leren, te weerleggen, te verbeteren en te onderwijzen in de gerechtigheid, opdat de mens Gods (en dus ook de ouders) volkomen is, tot alle goed werk ten volle toegerust'*. Natuurlijk vind je in de Bijbel geen antwoorden op vragen als 'hoe laat moet mijn kind naar bed', 'wanneer mogen ze hun eerste mobieltje', 'hoe lang mogen ze online zijn', 'hoeveel zakgeld mogen ze hebben', en 'wanneer mogen ze hun eerste date hebben', maar wie vertrouwd is met Bijbelse principes en zich afhankelijk weet van de hemelse Vader, ontvangt wijsheid voor iedere te nemen beslissing (Jak.1:5)

Enkele principes

'Luister Israël! De HEERE, onze God, de HEERE is één! Daarom zult u de HEERE, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel en heel uw kracht. Deze woorden, die Ik u heden gebied, moeten in uw hart zijn. U moet ze uw kinderen inprenten en erover spreken, als u in uw huis zit en als u over de weg gaat, als u neerligt en als u opstaat. U moet ze als een teken op uw hand binden en ze moeten als een voorhoofdsband tussen uw ogen zijn. U moet ze op de deurposten van uw huis en op uw poorten schrijven' (Deut.6:4-9).

'Bewaar, mijn zoon, het gebod van uw vader en verwerp de onderwijzing van uw moeder niet' (Spr.6:20).

'Wie de tucht in de wind slaat, veracht zijn leven; maar wie naar terechtwijzing luistert, verkrijgt verstand' (Spr.15:32).

'Roede en bestraffing geven wijsheid, maar een aan zichzelf overgelaten knaap maakt zijn moeder te schande' (Spr.29:15).

'Tuchtig uw zoon, en hij zal u rust bereiden en u vreugde verschaffen' (Spr.29:17).

'Zoek eerst het koninkrijk van God' (Matt.6:33).

'Kinderen, weest jullie ouders gehoorzaam in de Heer, want dat is terecht. 'Eer uw vader en uw moeder', - dit is het eerste gebod met een belofte: 'opdat het u goed gaat en u lang leeft op de aarde' (Ef.6:1-3). *'En u, vaders, prikkel uw kinderen niet tot toorn, maar voedt hen op in de tucht en vermaning van de Heer'* (Ef.6:4).

'Wees dankbaar' (Kol.3:15).

'Kinderen, weest jullie ouders in alles gehoorzaam, want dit is welbehaaglijk in de Heer' (Kol.3:20).

'Vaders, irriteert uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden' (Kol.3:21).

Boeken naast de Bijbel

Naast de Bijbel hebben we natuurlijk ook boeken over opvoeding gelezen. De meeste zijn nu wat gedateerd, maar we noemen er enkele: Het christelijk gezin (Larry Christenson, uitgave Gideon); Jong geleerd (werkboek voor ouders over opvoeding, uitgave De Navigators); Opvoeden een opgave (Bruce Narramore, uitgave Telos); Gezin naar Gods plan (H. Wilts, uitgave Telos). Tegenwoordig zijn er te kust en te keur boeken en websites over opvoeding vanuit een christelijk standpunt. Maar...toets alles aan de Bijbel.

Basisregels

Wees consequent: ja is ja en nee is nee.

Wees soms een rubberwand: een rubberwand geeft wel even mee, maar komt toch weer op z'n plaats.

Wees proactief: probeer problemen te voorkomen door vooraf een standpunt in te nemen en mee te delen.

Bijvoorbeeld: we gaan nu naar de supermarkt, maar je hoeft niet te vragen om snoep, want we spreken nu af dat je dit niet krijgt.

Trek één lijn als ouders. Geef de kinderen geen gelegenheid om vader en moeder tegen elkaar uit te spelen. Val elkaar in bijzijn van de kinderen niet af, ook niet met je lichaamstaal. Kinderen voelen haarscherp aan dat mama of papa op hun hand is. Naderhand kun je als ouders evalueren of het terecht was en eventueel er bij de kinderen op terug komen. Neem tijd voor de kinderen en toon oprechte interesse.

Bemoedig en ontmoedig niet.

Houd het unieke van de kinderen voor ogen.

Leef wat je zegt en als je faalt, wees zo eerlijk om het toe te geven. Verwacht dit ook van de kinderen.

Accepteer geen brutaliteit en leer de kinderen respect te hebben voor de ouders, grootouders en volwassenen in het algemeen zoals bijvoorbeeld de onderwijzers.

Sta in de autoriteit die je namens God gekregen heb. Leer de kinderen de gezagsverhoudingen zoals ze in de Bijbel genoemd worden.

Rentmeesterschap

Onze kinderen groeien op in een maatschappij waarin veel nadruk ligt op materiële zaken. De Bijbel spreekt herhaaldelijk over rentmeesterschap. Ouders dienen hierin een voorbeeld te zijn voor hun kinderen. Welke keuzes maken wij als het gaat om een nieuwe auto, kleding, vakanties, enz.? Wat motiveert ons? Dragen we als gezin zorg voor Gods schepping? Kinderen kunnen al jong leren om geen papiertjes e.d. op straat te gooien, zorgzaam te zijn voor de dieren en te genieten van versproducten. Rentmeesterschap heeft ook te maken met besteding van zakgeld, delen met minderbedeelden, oog hebben voor de zwakken in de samenleving. Wij woonden enkele jaren in een straat met drugspanden. Een enkele bewoner kwam bij ons over de vloer. Zo leerden de kinderen om hen niet te verafschuwen, maar hen te zien als mensen in nood.

Straf

De Bijbel is duidelijk over de functie van straf (lees het boek Spreuken en bijvoorbeeld Hebr.12:4-11). Veel jonge ouders zijn onzeker en durven niet kordaat en consequent op te treden. Ze gaan eindeloos in discussie over futiliteiten en kinderen weten daar slim gebruik van te maken. De opvoeding wordt minder zwaar als kinderen weten waar hun grenzen liggen en dat op overtreding van die grenzen een afgesproken straf volgt. Wees creatief in het bedenken van straf op maat.

Tips

Eet zoveel mogelijk met elkaar als gezin en laat de kinderen pas van tafel gaan als de maaltijd ordelijk is afgesloten. Zing, lees uit de Bijbel, bid, leer Bijbelteksten uit het hoofd en laat de vader bij voorkeur zijn priesterlijke taak waarnemen.

Probeer in de gemeente waar je komt moederochtenden te beleggen, waar oudere moeders de jongere coachen en met raad en daad bijstaan.

Wees trouw in het bezoeken van de onderlinge bijeenkomst. Spreek niet negatief over medegelovigen of over het verloop van de dienst en de inhoud van de preek. Haal altijd het positieve eruit!

Tenslotte

Heeft opvoeden geen zin? Gelukkig wel, maar er zijn wel voorwaarden waar we aan moeten voldoen.

Is alles nu gezegd? Natuurlijk niet. Er zijn honderden boeken over geschreven en vele generaties zijn ons voorgegaan. Elke tijd heeft z'n eigen uitdagingen, vragen en problemen. Misschien moeten we leren om meer met elkaar te delen. We hebben onze nek uitgestoken en zijn benieuwd naar reacties van de lezers.

Aan het begin van dit jaar waren we 40 jaar getrouwd en onze kinderen hebben ons allemaal kort toegesproken. We waren best wel gespannen over wat ze zouden zeggen, maar ze zijn ons zó genadig geweest! Wij weten dat we in veel opzichten gefaald hebben, maar we vertrouwen dat God het werk dat Hij is begonnen, zal afmaken.

